

DRUHÁ ČÁST ROZPRAVY: CO SE ZJEVUJE, HLEDÍME-LI NAZPĚT DO PŘEDCHOZÍCH ŽIVOTŮ MEZI SMRTÍ A NOVÝM NAROZENÍM

ANTHROPOSOFOCKÉ VŮDČÍ MYŠLENKY Rudolf Steiner

Ve druhé periodě se člověk dostává z oblasti hierarchie Archai do oblasti Archandělů. S těmi ale není spjat tak tělesně-duchově jako předtím s Archai. Jeho spojení s hierarchií Archangeloi je více duchového rázu. Ale přece jenom je tak intenzivní, že se pro ono období ještě nedá mluvit o odloučení člověka od božského duchového světa.

Hierarchie Archandělů dává člověku pro jeho éterné tělo to, co v tomto těle odpovídá podobě těla fyzického, za kterou vděčí Archeům. Jako je fyzické tělo svou podobou přizpůsobeno Zemi, aby na ní bylo nositelem vědomí o sobě, tak je éterné tělo přizpůsobeno poměrům sil v mimozemském kosmu. Ve fyzickém těle žije Země, v éterném těle říše hvězd. Za vnitřní síly, které člověk v sobě chová, aby přebýval na Zemi takovým způsobem, že se zároveň svým držením, pohybem, gesty z moci Země vymaňuje, za tyto síly vděčí tvůrčí činnosti Archandělů ve svém éterném těle. Jako ve fyzickém těle mohou žít síly Země díky jeho vytvarované podobě, tak žijí v éterném těle síly, které proudí ze všech stran na Zem z okruhu kosmu. Síly Země, žijící ve fyzicky se projevující lidské podobě, jsou toho druhu, že dávají postavě podobu poměrně uzavřeně-pevnou. Obrysy člověka zůstávají pro jeden pozemský život - s podřadnou metamorfózou - pevné, schopnosti pohybové tuhnou v návyky a tak dále. - V těle éterném vládne ustavičná pohyblivost, zrcadlení měnících se hvězdných konstelací během lidského života na Zemi. Proměnlivá podoba éterného těla odpovídá už změnám na obloze mezi dnem a nocí; ale také změnám probíhajícím mezi narozením člověka a jeho smrtí.

Toto přizpůsobení éterného těla silám nebes není v rozporu s pozvolným odlučováním hvězdné oblohy od božských duchových mocností, o němž bylo pojednáno v jiných rozpravách. Je správné, že *ve* velmi dávných dobách žila ve hvězdách vůle a intelligence bohů. Ty přešly v pozdějších dobách do oblasti vypočitatelných jevů. Bohové už na člověka nepůsobí prostřednictvím toho, co se stalo jejich hotovým dílem. Ale člověk se poznenáhlu dostává svým éterným tělem do osobního poměru ke hvězdám, jako se svým fyzickým tělem dostává do osobního poměru k fyzické tíži.

To, co si člověk včleňuje, když z duchového světa sestupuje k narození na Zemi, totiž své éterné tělo, které do sebe přijímá mimozemské kosmické síly, to v této druhé periodě vytváří hierarchie Archangeloi.

Něco podstatného, co člověk dostává činností této hierarchie, je příslušnost k určité skupině lidí na Zemi. Lidé jsou na Zemi rozrůznění. Díváme-li se zpátky do této druhé periody, nemáme před sebou dnešní rozrůznění na rasy a národy, nýbrž rozrůznění poněkud jiné, více duchové. Takové, jehož původ je v tom, že na různá místa Země dopadají hvězdné síly v různých konstelacích. Je tomu totiž tak, že na Zemi žije hvězdná obloha v rozvržení pevné země a vody, v podnebí, v růstu rostlin a tak dále. Pokud se člověk musí přizpůsobovat *těmto* poměrům, které představují nebeské poměry na Zemi, náleží toto přizpůsobování éternému tělu, a jeho vytvarování je dílem sboru Archandělů.

Ale právě během této druhé periody vstupují mocnosti luciferské a ahrimanské zvláštním způsobem do života lidí. Tento vstup je nutný, třebaže se zprvu zdá, jako by člověka srážel pod jeho podstatu.

Člověk se musí, má-li v pozemském životě vyvíjet vědomí o sobě, vyprostit silnější měrou z božského duchového světa, z něhož původně vzešel, než by k tomu mohlo dojít působením *tohoto* světa samotného. Dochází k tomu v době, kdy na něm pracují Archandělé, protože v té době už spojení s duchovým světem není tak pevné jako bylo, když na něho působili Archeové. Lucifer a Ahriman jsou spíše s to se prosadit vůči duchovějším silám vycházejícím od Archandělů, než vůči mocnějším silám Archeů.

Luciferské mocnosti vybavují tvořící se éterné tělo silnější náklonností k hvězdnému světu, než jakou by mělo, kdyby působily pouze božské duchové mocnosti spjaté s člověkem od prvopočátku. A ahrimanské mocnosti zapřádají útvary fyzického těla silněji do zemské tíže, než by k tomu bylo došlo, kdyby tyto mocnosti nebyly mohly působit.

Tím se do člověka vkládá zárodek plného vědomí o sobě a svobodné vůle. Třebaže ahrimanské mocnosti svobodnou vůli nenávidí: *u člověka*, protože ho odtrhují *od jeho* božského duchového světa, zakládají zárodek této svobodné vůle.

Zatím však, v této druhé periodě, je to, co v člověku způsobily různé hierarchie - od Serafů až po Archanděly - vtlačováno *více* do těla fyzického a éterného, než by k tomu bylo mohlo dojít bez vlivu luciferského a ahrimanského. Bez tohoto vlivu by účinek působnosti hierarchií zůstával více v těle astrálním a v jáství. Tím nevzniká ono spíše duchové rozmístění lidstva po povrchu Země, jak o ně usilovali Archandělé.

Vtištěny do těla fyzického a éterného se duchové síly mění ve svůj opak. Místo rozrůznění spíše duchového vzniká rozrůznění na rasy a národy.

Nebýt vlivu luciferského a ahrimanského měli by lidé dojem, že jejich rozrůznění je způsobováno vlivem proudícím z nebe na Zem. Vzniklé skupiny by ve svém životě měly k sobě vztah jako bytosti, které si ochotně v lásce navzájem předávají a od sebe přejímají duchovno. V rasách a národech se lidským tělem projevuje zemská tíže; v rozrůznění duchovém by se byl projevoval zrcadlový obraz božského duchového světa.

Pro pozdější plné vědomí o sobě muselo to všechno být ve vývoji lidstva založeno už předem jako vloha. To zase podmiňovalo, že pradávnné rozrůznění lidí zůstalo, sice zmírněně, ale přece jenom v jisté podobě zachováno: rozrůznění, které existovalo, když člověk kdysi přecházel od hierarchie Exusiai k hierarchii Archai.

Člověk toto vývojové stadium prožíval jako v kosmické škole, cítícím nazíráním. Sice ještě v sobě nevypěstoval vědění o tom, že to je podstatná příprava pro jeho pozdější vědomí o sobě. Ale tehdejší cítící nazírání jeho vývojových sil bylo přece jenom důležité pro včleňování vědomí o sobě do těla astrálního a do jáství. Pokud jde o myšlení, došlo tehdy k tomu, že luciferské mocnosti vybavily člověka sklonem nořit se nadále do starých forem duchového prožívání a nepřizpůsobovat se novým formám. Neboť Lucifer se stále snaží uchovat pro člověka dřívější formy života.

A tím se lidské myšlení utvářelo tak, že v životech mezi smrtí a novým narozením si člověk získával poznenáhlu schopnost, která v něm v pradávnných dobách tvořila myšlenky. *Tehdy* byla tato schopnost s to postřehovat duchovno, ačkoli měla ten ráz jako v dnešní době pouhé smyslové vnímání. Neboť fyzické předměty nesly tehdy duchovno na svém povrchu. Dnes ale může ona myšlenková schopnost uchovaná z tehdejší doby působit už jenom jako smyslové vnímání. Schopnosti povznášet se myšlením k duchovnu poznenáhlu ubývalo. Plně se to projevilo, teprve když ve věku

duše uvědomující se pro člověka duchový svět zahalil do naprosté temnoty. Tak došlo k tomu, že v 19. století se nejlepší přírodovědci, kteří se nemohli stát materialisty, vyjadřovali: Nám nezbyvá nic jiného, než omezit zkoumání *pouze* na svět, který se dá zkoumat podle míry, čísla a váhy a pomocí smyslů; nemáme však právo popírat existenci duchového světa, skrývajících se za tímto smyslovým. Tedy poukaz na to, že by mohl existovat člověku *neznámý* světelný svět, i když člověk zírá pouze do tmy. Jako vlivem Luciferovým došlo v člověku k posunu myšlení, tak došlo vlivem Ahrimanovým k posunu vůle. Ta jím byla nadána tendencí k jistému druhu svobody, do něhož by měla vstoupit až později. Tato svoboda není *skutečnou* svobodou, nýbrž *iluzí* svobody. Lidstvo žilo dlouho v této iluzi svobody. To mu nedávalo možnost vyvinout ideu svobody duchovně opodstatněným způsobem. Myslitelé kolísali sem tam mezi názory, že člověk je svobodný, nebo také, že je zapředen do strnulé, nezměnitelné nutnosti. A když pak s příchodem věku duše

151

uvědomující nadešla možnost skutečné svobody, chyběla schopnost ji poznat, protože poznání se příliš dlouho zapřádalo do iluze svobody.

Všechno, co se v tomto druhém stadiu vývoje životů mezi smrtí a novým narozením zasel do bytosti člověka, to si odnášel jako kosmickou vzpomínku do třetího stadia, v němž žije dodnes. Má v tomto stadiu obdobný vztah k hierarchii Angeloi, jaký měl během druhého stadia k hierarchii Archangeloi. Jenom je jeho vztah k Andělům toho druhu, že se jejich působností vytváří plně samostatná individualita. Neboť Andělé - teď nikoli jejich celé společenství, nýbrž vždy jeden jediný pro jednoho člověka - se omezují na to, aby vytvořili správný poměr životů mezi smrtí a novým narozením a životů pozemských.

Skutečností na první pohled podivnou je, že pro člověka-jednotlivce ve druhém stadiu vývoje jeho životů mezi smrtí a novým narozením působí celá hierarchie Archandělů. Později připadá této hierarchii řízení národů; a při tom má určitý národ na starosti *jeden* Archanděl jako duch tohoto národa. V rasách působí nadále Archeové. A zase působí pro jednu rasu jedna bytost z hierarchie Archai jako duch této rasy.

Tak dostává současný člověk i v životě mezi smrtí a novým narozením kosmickou vzpomínku na předchozí stadia tohoto prožívání. A i tam, kde se ve fyzickém světě vyskytuje vedení z duchovna toho druhu jako u národů a ras, vystupuje zřetelně tato kosmická vzpomínka.

V Goetheanu, začátkem roku 1925.

Další vůdčí myšlenky pro Anthroposofickou společnost, rozesílané z Goetheana (S odkazem na výše uvedenou druhou část rozpravy: Co se zjevuje, hledíme-li nazpět do předchozích životů mezi smrtí a novým narozením)

1. Ve druhé periodě vývoje života mezi smrtí a novým narozením vstupuje člověk do oblasti hierarchie Archangeloi. To je období, v němž se zárodek pozdějšího vědomí o sobě vkládá do jeho duševní bytosti, když už v první byl položen základ jeho pozdějšího rozvoje vytvořením předpokladů pro jeho lidskou fyzickou podobu.
2. Luciferské a ahrimanské vlivy zatlačují člověka během této druhé periody do fyzická hlouběji, než by k tomu bylo došlo bez těchto vlivů.
3. Ve třetí periodě se člověk dostává do oblasti hierarchie Angeloi, jejichž vliv se však uplatňuje pouze v těle astrálním a v já. Tato perioda probíhá v naší současnosti. To, co se událo v obou prvních periodách, přežívá dále ve vývoji lidstva; a

vysvětluje to skutečnost, že ve věku duše uvědomující (v devatenáctém století) člověk hledí do duchového světa jako do naprosté tmy.